

Црвена нит Бригаде

Отварам малу књигу из времена рата: бригадни лист 2. пролетерске. Преко пожутелих листова враћам се у прошлост, у детињство моје бригаде, у њену младост.

Оживе хартија, проговорише слова. Поново слушах гласове својих другова, мртвих и живих, њихове блиске речи, пуне другарске пажње и борбеног заноса, речи вере и убеђења... И опет живим животом Бригаде.

Као преко филмског платна пролазе позната места, поприта битака и победа, згаришта спаљених села, стазе окрвављене, кости испране на киши, кости беле и сиве, много костију...

И опет пркосно коло се вије; загрљај братски и топао, пушка до пушке, шапућу гараве цеви о биткама и братству у њима створеном. Вије се живи венац јединства, бура захуктале младости, у срцу радост зри.

На хоризонту су насмејане зоре, драге као детињство. Видици светли као бисери и чисти као суза. Тито је са њих растерао магле.

Листам: офанзиве обележене борбом, па словом. Иде колона 2.

пролетерске, колона бораца за живот, за смрт освајачима. Остају гробови, а Бригада живи, живи и расте.

Корачамо тако по гробљу другова својих и по гробљу предака славних. Крв заструји у нама као река, немирна и ликови њини засветле још јаче, ево их где поново стају у наш строј. Преврћем листове и питам: колико је војски настало на наш сељачки гуњ?

— Стој! — вичу Немци.

— Стој! — вичу Италијани.

— Стој! — вичу усташе.

— Стој! — вичу четници.

— СТО-О-ОЈ!... — а ми идемо, падамо и дижемо се...

Идемо, идемо...

Нећете нас заплашити ни виком ни оружјем! Нећемо стати и нисмо!

Ево Зеленгоре! Поново чујем завијање »штука« и канонаду, клокотање на Драгош-Седлу и Кошуру, ехо се двоструко ломи о стене. Остају другови мртви, на мртвој стражи да стоје.

Ликови хероја: Петар Лековић, Алекса, Луне, Бонцула... редом тако Брибада хероја. То њихова срца куцају у нама...

На крају књиге је карта, уцртан пут, танка нит испреплетена као паукова мрежа. Зашто је тако црвена?

А где је био фронт?

На свакој стопи.

На свакој стопи одзвања у мисли.

Црвени кончић је зажарена путања муње. За три године око двадесет и три хиљаде километара. Зар нисмо велика земља?

Колико битака, колико заносних јуриша, колико се живота угасило уцртавајући ову црвену кривудау линију по тврдом тлу вековних борби. Осећам мирис барута и згаришта, чујем шкргут рањеника и ронац самртника. Видим крваву игру уз свирку пројектила.

Слободо, колика је твоја цена?

Не, ти немаш цене! Нико не може ни да те продаје, ни да те купује, нити на поклон дарује. Тебе треба извојевати. И ми смо те извојевали. Чиме?

Срцем. Ко мисли да нам узме слободу нека зна да је не дамо, њу чува снага наших срца.

Затварам књигу и поглед ми пада на корице. Наслов је: »Без предаха«.

Миливоје Никитовић

Учесници скупа на дан десетогодишњице Бригаде, у Нишу, 1. марта 1952. У првом реду, чуче, (слева): Видоје Боровић Усо (1), Драгојло Стојић (3), Слободан Пенезић Крцун (4), Михаило Јелић (5), Милосав Милосављевић (6), Милован Ђокановић (8), Предраг Стојковић Бацо (9), Срећко Милошевић (11). У другом реду, стоје: Петар Вишићић (1), Зора Божићевић (5), Вера Кремић (7), Стајка Савић (8), Миленко Микота Јокановић (9), Момо Ковачевић (10), Драгослав Марковић (12). У трећем реду: Милорад Достанић (2), Кринка Томанић (3), Видан Аћимовић (4), Даница Милосављевић (5), Вера Кушец (8). У последњем реду: Веселин Перовић Трушо (7), Жарко Јовановић (8), Вучић Величковић (9), Бранко Медић (10), Миленко Ђоковић Чуљо (19).

Врховни командант председник Тито примио је на дан десетогодишњице руководиоце Друге пролетерске бригаде у Белом двору, 1. марта 1952. Од маршала Тита, лево — Срећко Милошевић, десно — Војин Ђурашиновић Костја. Стоје (слева): Бране Радовановић, Раденко Мартић, Божидар Ђорђевић, Слободан Пенезић Крцун, Ратко Софијанић, Витомир Цветковић, Средоје Урошевић, Љубодраг Ђурић, Зага Стоиловић, Миленко Никитовић, Михаило Вукајловић Црни, Милован Ђокановић.

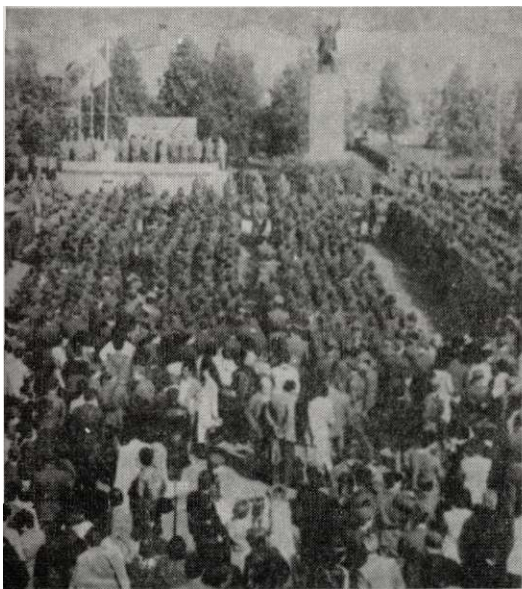
Неговање традиција Бригаде

Свечано обезбежавање дана оснивања Бригаде, 1. марта 1942. године, обављено на три нопришта, настављено је у послератној формацији Друге пролетерске, а од 1951. године у новоорганизованој војној јединици која је преузела њен ратни назив.

Прво окупљање бораца започело је у ужичком крају, одакле је и потекла половина првог бригадног састава. Окружни одбор ЈНОФ-а је, на дан треће годишњице, 1. марта 1945. године, приредио у Ужицу академију на којој је говорио ратни заменик политичког комесара Бршаде Јован Стаматовић, тада секретар Окружног народног одбора.

Редовно годишње окупљање бораца и руководиоца из свих бршадних јединица и чланова њихових породица је наговештено свечаном академијом која је на дан десете годишњице Бршаде одржана у Дому армије у Нишу. Отада су се пролетери, под окриљем борацке организације, сваке године наизменично окупљали у седиштима скоро свих срезова у Србији, одакле су пристизали нови борци, а најчешће у Београду.

Припадници војне јединице која негује традиције Друге пролетерске, бригадни ветерани, грађани и омладина на свечаности и војној смотри поводом 35-годишњице оснивања Бригаде. Круг Касарне пролетерских бригада у Нишу, 1. марта 1977. године.

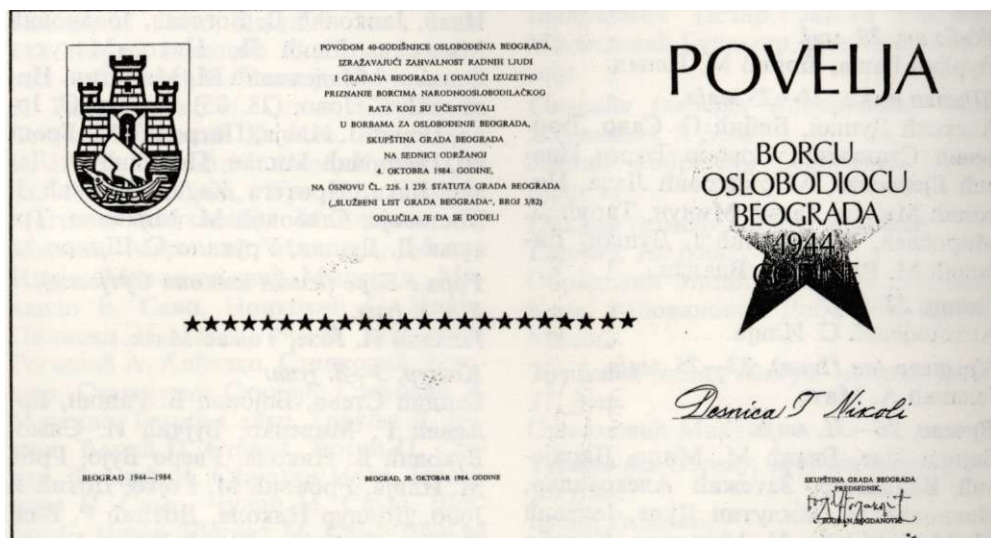

Чајниче, 1. марта 1972: ветерани Бригаде проглашени су за почасне грађане. На слици (слева): Бошко Лековић, Јован Стаматовић, Драгољуб Васовић Ацо, Драгослав Марковић, Бранислав Јоксовић, Миладин Анђелић, Милоје Диковић, Драгослав Митровић, Вучић Величковић, Милојица Пантелић, Драган Николић Кезде, Боривоје Мићић, Срета Лазовић (13), Марко Вратоњић (15). Седам година касније, отворен је Спомен-дом Друге пролетерске бригаде, који је изграђен удруженим средствима влада СР Србије и СР Босне и Херцеговине.

Двадесета годишњица Бригаде обележена је у Чачку. Честитку врховног команданта председника Тита прнео је на тридесетој годишњици, окупљеним борцима пред истом хотелском зградом у Чајничу, као и на дан оснивања, државни секретар за народну одбрану генерал-армије Никола Љубичић. У Касарни пролетерских бригада у Нишу, поводом тридесет пете годишњице, окупљеним борцима се, уз присуство Милоша Минића, потпредседника СИВ-а, обратио генерал-потпуковник Рајко Танасковић. На четрдесетој годишњици борце је у Ужицу поздравио начелник генералштаба ЈНА генерал-потпуковник Петар Грачапин, а на четрдесет петом јубилеју у Нишу, члан Председништва СУБНОР-а Југославије Михаило Пјвабић.

Уочи одржавања многих годишњих, а изразито јубиларних, скупова групе бораца су у разговорима по школама, радним организацијама и месним заједницама оживљавали сопствене ратне доживљаје и сећања на хероје који су се жртвовали за слободу домовине, и објављивали их преко радија и телевизије и београдских и локалних листова. Свуда су одржаване свечане академије са културно-уметничким програмом, уз учешће истакнутих уметника из Београда и културних друштава градова-домаћина.

Трајном неговању традиција народноослободилачког рата његови ветерано прилажу и златни јубилеј своје Друге пролетерске бригаде.

Поводом 40-годишњице ослобођења, Скупштина града Београда доделила је захвалнице свим учесницима Београдске операције, међу којима је и 981 припадник Друге пролетерске бригаде. Београд, 20. октобар 1984. године.

Поводом 40-годишњице победе над фашистичким окупатором, војна јединица која наставља традиције Друге пролетерске организовала је од 7. до 11. јуна 1985. марш — трагом пролетера у тој непријатељској офанзиви. 179 учесника (ђака, бригадних ветерана и припадника јединице ЈНА из Ниша) свечано је испраћено из Чајничка. По повратку, кружном маршрутом преко Фоче, срдечно су дочекани у Горажду. На слици: учесници марша на висоравни Вучево (пл. Маглић) у покрету према Драгош-седлу, 9. јуна 1985.

Погинули, умрли и нестали борци Бригаде

Сутјеска

(15. мај— 19. јун 1943)

Код Фоче, средина маја.
Гашић И. Коста, Ивић Н. Недељко, Тривуновић С. Крстан.
Рудице (пл. Пива), половина маја.
Остојић М. Љубан.
Црии Врх (код Фоче), 16. мај.
Шегрет Милан, Штрбац М. Душан.
Крушица (код Фоче), 18. мај.
Кисо Р. Јово.
Црна Гора, 19. мај.
Меничанин О. Ђуро.
Плијеш (код Фоче), 19. мај.
Каворбашић Љубан, Чакар ЈТ. Симо.
Златни Бор (код Фоче), 20. мај.
Николић Борисав.
Мазоче (код Фоче), 20. мај.
Здравковић Ж. Милија, Максић Дамјан, Миљковић Ј. Анте, Стаменић Милојко.

Жабљак, 20. мај.
Ђурђић Раша, Ђорић М. Ненад.
Шћепан поље, 21—25 маја.
Алексић Душан, Бибић П. Саво, Ђорђевић Станимир, Грубор Ђуро, Ивачић Вјекослав, Маринковић Лаза, Николић Милан, Тадић Милун, Тарић Д. Мирослав, Тривуновић Ј. Душан, Ћировић М. Владимир Владан.
Викоч, 22. мај.
Антонијевић С. Илија.
Крушево (на Пиви), 23—25. маја.
Јелавић А. Мате.

Вучево, 26—31. маја.
Бајица Иве, Бикић М. Миле, Даријевић Владимир, Затежић Александар, Ивановић М. Милутин Дуле, Јелавић М. Мате, Јуриљ Н. Миљенко, Калаба А. Лука, ЈБубоја Р. Јанко, Петровић Ж. Милутин, Радивојша Н. Душан, Славковић Д. Душан, Ћулум Марко, Шегрет С. Владо.
Драгош Седло (између Вучева и долине Сутјеске), 26—31. маја.
Стојадиновић Р. Босанац.

Ђурево (долина Сутјеске), 26—31. маја.
Радићевић Бошко, Ракић И. Анте, Шћепановић Шћепан.

Суха (у кањону Сутјеске), 26—30. маја.
Радосављевић Василије, Ристовић Новак, Симић Богдан Боле.

Завајит, мај.
Гверо Ђ. Мирко.

Код Фоче, крај маја.
Штуловић Миодраг.

Боровна (више Сутјеске), 1. јуни.
Шаковић Иван.

Тјептиште (Сутјеска), 1. јуни.
Балаћ В. Владо, Бараш С. Марко, Бекић Перо, Беус Недељко, Велимировић М. Милинко Шарац, Викић П. Саво, Гркинић Ј. Илија, Двокић Ј. Јован, Демировић Суљо, Деспотовић Стево, Ђорђевић Љубинка, Ерцег З. Здравко, Ерцег Т. Славко, Караклајић Ружа, Кнежевић С. Батрић, Мандић К. Андрија, Маринковић Витомир Мирот, Михановић Ј. Шпиро, Новаковић Ј. Мирко, Обрадовић М. Јован, Пекаш И. Анте, Пузовић Ј. Миливоје, Симић Ј. Драго, Стричан И. Анте, Трлин Милан, Ћалић Ђ. Јово, Ћоровић Р. Богдан, Урукало С. Шпиро, Цвијетић К. Светозар, Цабасан Ј. Гојко, Шаковић Милка, Шормаз Ђ. Перо Пешо, Шћекић Иван.

Долина Сутјеске, 1—9. јуна.
Баранин П. Лазар, Божовић Милош, Вујановић И. Петар, Вујчић С. Петар, Вулић Ј. Тодор, Ггрић Б. Мирко, Давидовић Л. Божо, Дачић Ј. Михаило, Деспотовић И. Ванко Ване, Жидић М. Иван, Јанковић Д. Богосав, Јовановић Милосав, Јовић Љ. Нико, Мачукат Станко, Младеновић М. Милутин, Никновић С. Јово, (28. 05). Пајчин С. Јово, Перић Ј. Илија, Петровић М. Бранко, Петровић Милан, Поповић О. Лазар Лака, Протега Ката, Пузовић Ј. Миливоје, Стевовић М. Михаило, Трукуља Д. Душан, Урукало С. Шпиро.
Гори е Баре (изпад кањона Сутјеске), 2. и 3. јуни.

Јелавић П. Јозе, Томас Мате.

Кошур, 3—8. јуна.
Бандић Стево, Бојовић Б. Радош, Брљевић Г. Миленко, Вујчић И. Симо, Вуковић Б. Никола, Гверо Вујо, Грба М. Илија, Грбовић М. Гојко, Докић Ј. Јово, Дондур Никола, Дотлић Р. Вид, Дробац Д. Гојко, Дугић Влада Гарча, Ђукић Мирко, Иветић С. Марко, Иветић Н. Сава, Јурас Анте, Јурас Мика, Јовановић Божидар Ара, Јовановић Војислав, Јовић Н. Божо, Калауз Н. Рудолф, Камхи Самуел Симо, Карамаз Иве, Константиновић А. Иван, Коруга Ђукан, Максић Д. Љубиша, Мандић Р. Богољуб Стапарац, Миливојевић Станоје Кувар, Маншћ Богољуб, Милошевић Влада Пекар, Милошевић Чедомир, Николић Благоје, Николић Милош Челик, Остојић С. Богдан Чикириз, Павлић Радивоје, Петронијевић Милојко, Полимчевић С. Миломир Полимац, Рајовић Персида Перса, Рогановић С. ЈБубомир, Росић И. Петар, Славица Иван, Смиљанић П. Манојло Цимер, Станић Лука, Стефановић Недељко Неђа, Ступар Н. Стана, Трифуновић Л. Драгутин, Тр-

куља Петар, Ђорић П. Иле, Цвијетић М. Момчило, Цвијетичанин Ј. Раде, Чекар Л. Милан, Челиковић Милосављевић Н. Душан, Чикриз Богдан, Шћепић Иван, Шуњка П. Перица, Шуњка Л. Тодор.

Рудине (пл. Пива), 5. јуни.
Бабић П. Милојко.

Врбница (село близу р. Сутјеске), 8. јуни.

Јовашевић В. Остоја, Калојевић Добривоје, Мирковић Миодраг Бели, Петровић Ј. Мирко, Росић Б. Илија, Суботић Н. Стеван, Ђорић С. Петар, Цвијан Б. Аћим.

Милипкладе (између Сутјеске и Лучких колиба), 8—9. јуна.
Ивановић И. Милун.
Хрчавка (кањон), 9. јуни.
Павићевић Микан.

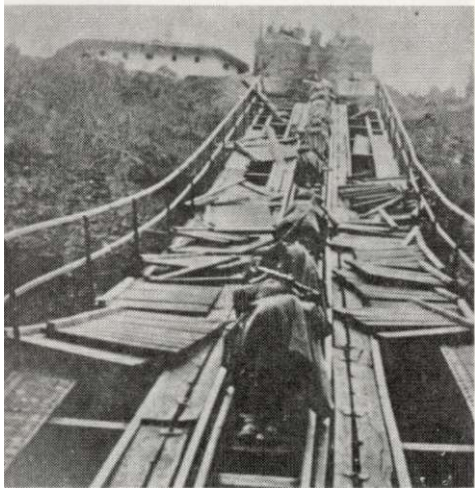
Мала Кошута, 10. јуни.
Андријевић М. Антун Маладрин, Главичар Јанко, Ерцег Л. Бојан, Коковић Ђорђе, Марјановић К. Наум, Милутиновић М. Миломир, Николић Баћо (В. Кошута), Николић Владимир Фош, Радић Милан (В. Кошута), Самалук Јерко, Стојановић П. Стево, Томић Ј. Илија, Шормаз И. Милан.

Лучке колибе, 10—11. Јуна.
Дацијер Раде, Ђукић Ј. Милош, Кисо Л. Арсеније, Меничанин Т. Илија, Милојевић Мита, Младеновић Светолик Селја, Предојевић Гвозден, Сврчак Дане, Шуњеварић М. Љубиша, Шупе Иве.
Стружипско Брдо (Зеленгора), 11. јуни.
Бошњаковић Милан, Бубушић М. Никола, Бурсаћ Ј. Обрад, Вајабић Лука, Вујановић С. Милош, Вујовић Г. Милан Уча, Вуковић Недељко, Вулић Ј. Лука, Гавриловић Срећко, Гошол А. Драго, Ерцег Ј. Илија, Јовановић Лука, Ловре С. Владо, Љубоја С. Богдан, Милошевић Тома, Митровић Ђорђе, Мићковић Драгомир, Михајловић Јовиша, Никитовић Момчило, Нонковић Т. Душан, Перовић Милутин, Петровић Станимир, Радивојша Л. Љубан, Радивојша С. Милош, Рајић П. Живадин Живко, Савић У. Васа, Цетинић А. Драго Гушало, Цвијан Р. Илија, Цвијан Р. Мијо, Цвијан С. Неђо, Шегрет С. Бранко, Шуњка М. Богдан, Шуњка С. Стојан.

Од Врбничке реке до катупа Ретковац (пробој првог исприја тељ ског обруча), 11. јуни.

Белан М. Петар, Видаковић С. Михаило Видак, Даниели (зар. итал. лекар), Иветић Н. Никола, Којдић И. Ђурађ, Косорић Никола, Куробас В. Јово, Лазаревић Л. Роберт, Леви Дренка, Николић Ј. Еуген, Радомиљац М. Иван,

Суботић Н. Стеван, Трнфуновић Жи-
вадин Брица.

Закмур (село између Фоче и Сутјеске),
12. јуни.

Гулин М. Дане.

*Милевци (пробој другог испријатељ-
ског обруча на путу Фоча —*
Калиновик), 13. јуни.

Бикић Т. Раде, Букић Анте, Буклијаш
Иван, Вуковић Т. Томо Гарко, Гашић
Ј. Обрад, Гверо Милан, Грубић Анте,
Ђукић Д. Милош, Норем Ј. Аћим, Ђу-
рић Недељко, Ерцег Ј. Симо, Зечевић
Милун, Зорић В. Ђуро, Иветић И. Јо-
во, Јелавић А. Петар, Јуриј А. Стипе,
Карагић Марко, Киса Л. Саво, Кла-
рендић П. Миле, Лабор Ј. Марко, Ли-
повина Н. Саво, Лубора Неђо, Марја-
новић Микан, Николић Ђ. Петар Шти-
ца, Нинковић Ј. Петар, Радивојша И.
Милош, Радиловић С. Мартин, Триву-
новић М. Душан, Чачић Ђ. Јово, Шег-
рет Р. Симо.

Погинули и нестали у бици, јуна.

Аврамовић Јово, Баћановић М. До-
брила, Бодирожић С. Божо, Бомештар
П. Гојко, Бунчић Р. Љубан, Врећо Т.
Коста, Вулета П. Васо, Вулета Р. Пане,
Вученовић С. Шпиро, Гркшић П. Јо-
ван, Гутман И. Вита, Живчић Душан,
Загорац Б. Гојко, Злодре Ј. Томислав,
Иветић М. Лазо, Иђац В. Јово, Јела-
вић Мирко, Јерковић М. Паја, Јовано-
вић — Боровић Н. Станоје Цане, Јовић
Н. Раде, Јурчић И. Стипе, Калаба Ђ.
Стојан, Кисовић К. Иве, Ковачевић
Н. Илија, Крнић М. Вице, Крнић Па-
ва, Лазич Обрад, Луковић Драгић,
Маговац (Личанин), Мањеглава Д.
Милош, Марковић Миодраг, Мачар
Илија, Милосављевић Милорад, Ми-
хаило Б. Саво, Нонковић С. Илија,
Пилипац И. Јаков, Ребић Миливоје,
Рогошић А. Анђелко, Станковић Чедо-
мир, Станојевић Станоје, Стевовић В.
Мијаило, Томић Савко, Тркуља Д. Ду-
шан, Ђурић П. Стеван, Ђосић П. Сте-
ван, Франић И. Свијетан Цоле, Црље-
ница П. Симо, Чулић М. Симо, Шег-
рет С. Илија, Шегрет М. Сава, Шуњка
Р. Никола, Шупе А. Маринко.

Настрадали и умрли

у централној болници од Пиве до
Сутјеске.

Бабић П. Милојко, Балаћ С. Обрад,
Бикић Н. Илија, Богуновић Душко,
Вујчић И. Анте, Гашић И. Илија, Га-
шић Ј. Перо, Глипш Милош, Ђурић
Пане, Забрдац Благоје, Иветић Б. Ни-
кола, Јелавић М. Иван (р. 1905), Јела-
вић М. Иван (р. 1921), Кларић М. Ми-
лан, Ковачевић Ш. Јосип, Козомора
Ш. Витомир, Крстановић Л. Никола,
Крстановић П. Никола, Маринковић
Никола, Николић М. Иван, Цавловић
Михајло Дођин, Павловић Станоје,
Пантовић И. Славко, Петровић Ж.
Милутин, Рацић Павле, Сурла Јово,
Тиквић И. Анте, Ђитић М. Милисав,
Хинић Никола, Цвијан Ј. Мирко.

Пробој на комуникацији Сарајево —
Вишеград, 17—19. јуна.

— *Подграб, 17. јуни.*

Живковић Д. Радиша.

— *Стамболчић, 17. јуни.*

Јањић Жика, Поповић Илија Београђа-
нин, Савић М. Алексија.

— *Витез, 18. јуни.*

Крнић Ш. Иван, Марковић Живко, Не-
дељковић Раја, Рацић Божидар, Шендо
Ј. Иван.

— *Крчава (село испод Романије), 19.*
јуни.

Аћимовић Јован, Војиновић Никола,
Гапшћ Никола, Ђетеновић А. Драгоје
Мићо.

Источна Босна

(24. јун — 31. август 1943)

Олово, 24. јуни 1943.

Клинац Анте.

Кладн , 28. јуни.

Андријевић Петар, Калаба Ђорђе, Ка-
тан Давид, Косановић Милка, Сијера-
кијевић Миливоје Били, Шегрт Лаза.

Шахићи, Берићи, Бркица, Бедина,

5. јули.

Јандријевић Петар, Јањић Радован,
Милошевић Будимир, Поповић Драго-
мир.

Омазићи (заселак Бешировићи, близу
Животица), 7. јули.

Кашић Габријел, Тодоровић Тодор
Мепгги.

Пољице (између Озрепа и долипе

Спрече), 10. јули.

Обрадовић Милош, Павлов Љубомир
Коча, Радовановић Добросав, Шавија
Милош.

Ђурђевић (испод Кон ух - планине),

17. јули.

Стевановић Милан.

Тумаре (на Озрепу, источна Босна),

19. јули.

Васић Раденко.

Градишник, Јелова Горица (више

Озрег-мапастира), 20. јули.

Крцић Никола, Лековић Ђоко, Пантић
Милош, Стаматовић Милојко.

*Омерове воде (на Озрепу, источна Бос-
на), 22. јули.*

Белић Нестор, Дражовић Драгомир,
Илић Адам, Јерковић Петар, Јефтовић
Петар, Јовичић Евица, Коњак Никола,
Миленковић Александар Лаке, Ратко-
вић Саво, Тодоровић Војин.

Под Кмухом, 26. јули.

Бојовић Марко, Стојчић Момчило.

Шековићи (погинули у болници

испод Мајевице), јули.

Боровић Миливоје, Вукша Петар, Иг-
њатовић Божидар, Јелавић Озрен, Је-
лић Мирослав, Јовичић Миладин, Кос-
тић Љубиша Криви, Кузмановић Ми-
ле, Мацановић Божидар Мачуока,

Бела Глава (Г. Јаблашца иа Златибору), 21. јануар.

Бугариновић Драгиша, Дриичић Милан, Маљковић Никола.

Бијела Брда (на комуникацији Прибој—Добручи), 21. март.

Борјан Божо, Миловановић Миливоје Драговац, Мандић Крешко, Парајевић Светко, Радојчић Душан, Радојчић Љубо, Томић Божидар.

Штрпци (на комуникацији Прибој—Бијела Брда), 22. март.

Грбић Олга, Лукић Душан, Стефановић Вукашин.

Радал ево (код Ивакице), крајем марта 1944.

Берања Никола, Блануша Томо, Блаћо Анте, Вујановић Петар, Вујичић Илија, Горејући Вићенцо, Дивац Војислав, Ђелкапић Милиш, Јевтић Радисав, Караклајић Милутин, Кувелић Драган Кувела, Мићић Живко, Петровић Веселисав, Радица Јуре, Рапшћ Драго, Цвркота Младен, Цупарић Марко, Шћепановић Радомир.

Чечиша (Виошица код пл. Голије), 1. април.

Матић Ружа.

Врмбаје (Придворица, долиа Студеице), 4. април.

Гулин Зорка.

Горјани — Узићи (на прузи Пожега—Ужице), 29. април.

Марипковић Боровоје, Миловановић Миодраг Луне, Миловановић Раде, Милутиновић Милун, Срњић Лепа.

Каоиа (Драгачево), 8. април.

Веселиновић Михаило, Доганчић Милоје, Миљковић Стипе.

Кушићи (Пваица), 24. април.

Богдановић Перка, Дивац Војислав, Златановић Момчило, Ситарница Милена.

Брезова (код Ивањице), април.

Ђелкапић Милош, Цупарић Марко.

Гривска (код Ариља), крајем априла.

Мићић Живко.

Мравици (Ваљево), 1. и 2. мај.

Бегић Џемал, Јовановић Сава Сирогојно, Ковачевић Милан.

Букови (Косјерић—Вагкево), 2. мај.

Гверо Саво, Зрилић Ђурађ, Јовановић Александар Отров, Калабић Ђурађ.

Варда (Косјерићи), мај.

Љубоја Душан.

Тара платина, мај.

Марковић Раде, Остојин Ђуро.

Велики Крш (између Пријепоља и Сјеице), 19. мај.

Даниловић Радојко.

Кладница (Сјеица), мај.

Вукадиновић Здравко.

Штитково (Сапцак), 19. мај.

Влаховљак Хасан, Коњаковић Павле, Ковачевић Гојко, Шефкија Јунуз.

Мојковац (Црна Гора), 30. мај.

Матић Нада, Недељковић Слободанка.

Сремски фронт

(2. новембар 1944 — 15. април 1945)

Адамовић Братислав, Алексић Алекса, Аранђеловић Спасо, Арсић Живадин. Балтић Михајло, Баралић Борисав, Баралић Власгмир, Бешевић Добривоје, Билановић Лазо, Биорац Иван, Биорац Миодраг, Бирчанин Чедомир, Благојевић Стана, Благојевић Станоје, Богдановић Владан, Богдановић Душан, Богдановић Милисав, Богдановић Славко, Божинић Миодраг, Божовић Богдан, Божовић Јовић, Божовић Милун, Бојовић Милутин, Бојовић Срећко, Булатовић Владо, Булатовић Вуко, Булатовић Зарија, Булатовић Рајко, Буревић Милан.

Васовић Љубинко, Вемић Петак, Вербић Рајко, Весовић Стеван, Вилотијевић Вилотије, Вилотијевић Тодор, Војиновић Мирко, Вранеш Никола, Вујадиновић Бошко, Вујиновић Мирко, Вујичић Миљко, Вујичић Мојсије, Вукичевић Бранко, Вуковић Аћим, Вуковић Светислав, Вукомановић Љубиша, Вучићевић Крстомир, Вучићевић Угљеша.

Гавриловић Драгољуб, Гавриловић Драгомир, Гавриловић Живорад, Гачановић Славиша, Гашић Благоје, Гапшћ Никица, Глигоријевић Влада, Глишић Станоје, Глишовић Станко, Гојковић Радош, Гроздановић Симо, Груић Радомир.

Дамјановић Борисав, Дамјановић Гвозден, Дамјановић Љубиша, Дамјановић Милојко, Даниловић Саниша, Даниловић Станоје, Демовић Илија, Дражић Даница, Драшковић Видосав, Дрљевић Стана.

Ђедовић Слободан, Ђокић Лука, Ђокић Цветко, Ђорђевић Драгослав, Ђорђевић Милојко, Ђорђевић Периша, Ђорђевић Радоје, Ђорђевић Танасије, Ђорђевић Шпиро, Ђукић Александар, Ђукић Борка, Ђукић Даница.

Екмепашић Дамјан, Екмепашић Милош. Живковић Б. Живота, Живковић Ж. Живота, Живковић Радисав.

Зарић Алекса, Зарић Милорад.

Илић Ђорђе, Илић Живота, Илић Радојко, Илић Славко, Ивановић Живорад, Ивановић Милорад, Ивановић Петар, Ивовић Драгиша.

Јаковљевић Веселин, Јаковљевић Добривоје, Јанковић Јован, Јанковић Милорад, Јанковић Михаило, Јањић Гојко, Јездић Живота, Јековић Богдан, Јелисавчић Александар, Јелић Божидар, Јеремић Андрија, Јовановић Д. Драгољуб, Јовановић С. Драгољуб, Јовановић Милован, Јовановић Миодраг, Јовановић Момчило, Јовановић Тодор, Јовашевић Леко, Јовић Душан, Јовић Слободан, Јовичић Радомир, Јововић

Живорад, Јојић Живорад, Јоксић Миодраг.

Капетановић Часлав, Карадаревић Божидар, Каралазић Живко, Касић Касим, Качаревић Станимир, Кнежевић Богдан, Ковачевић Војислав, Ковачевић Лука, Ковачевић Милан, Козомора Лука, Коњевић Новак, Красић Миодраг, Криванић Б. Владимир, Крловић Јован, Крсмановић Властимир, Крстановић Миленко, Кујунџић Божо, Курчубић Радован, Купшић Милован. Лазаревић Милутин, Лазић Милан, Лазић Светомир, Лазовић Милојко, Лазовић Тасо, Лукић Радомир, Луковић Ђоко, Љешњак Светозар.

Маловражић Гојко, Мандић Светозар, Маријановић Богољуб, Маријановић Гвозден, Маринковић Милан, Марић Радоје, Марић Радојица, Марјан Никола, Марјановић Миломир, Марковић Вукадин, Марковић Миломир, Марковић Милорад, Марковић Мирко, Марковић Михаило, Марковић Радисав, Мартиновић Александар, Марчетић Петар, Матијевић Рајко, Матић Рајица, Матовић Остоја, Миковић Бранислав, Милановић Ратко, Милачић Голуб, Миленковић Обрад, Миленковић Сима, Миленковић Србобран, Милићевић Чедомир, Миловановић Д. Драгољуб, Миловановић О. Драгољуб, Миловановић Душан, Миловановић Негован, Миловановић Саво, Милосављевић Душан, Милосављевић Радојко, Милошевић Љубивоје, Милошевић Милан, Милошевић Милојко, Милошевић Сретен, Милуновић Добривоје, Миљковић Станисав, Мимовић Милољуб, Минић Петар, Митић Владимир, Митровић Антоније, Митровић Милутин, Митровић Никола, Мићић Петар, Мићовић Велимир, Мићовић Милан, Молеровић Александар, Мосуrowић Милутин, Музалевско Александар.

Ненадић Милорад, Ненадовић Рајко, Нешић Михаило, Николић Добривоје, Николић Живан, Николић Недељко, Николић Предраг, Новаковић Драган,

Новаковић Драгољуб, Новаковић Новак, Новаковић Стојан, Нововић Мирко.

Њего Јово.

Обрадовић Миломир, Обрадовић Радомир, Обрадовић Рајица, Обровић Добривоје, Огњановић Јовиша, Остојић Величко.

Павићевић Ружица, Павловић Будимир, Павловић Миленко, Павловић Милун, Панић Славка, Пантовић Ђорђе, Пауновић Душан, Пејић Стеван, Петковић Миливоје, Петрић Живорад, Петронијевић Ђорђе, Петронијевић Олга, Петровић Вукадин, Петровић Драгослав, Петровић Негован, Петровић Слободан, Поњовић Андрија, Поњовић Драгиша, Поповић Милован, Поповић Мутимир, Познановић Милисав, Пупавица Живорад.

Радојевић Андрија, Радоњић Милисав, Радовановић Вељко, Радовић Спасоје, Радосављевић Војислав, Радосављевић Милорад, Радошевић Милисав, Рајковић Добросав, Ракићевић Драган, Ракићевић Љубисав, Ракићевић Обрад, Рамић Ђорђе, Ранковић Новак, Ранковић Петар, Ристановић Радојко, Рис-

тић Величко, Ристић Миливоје, Руменић Милован.

Самарцић Никола, Секуловић Александар, Симић Живко, Симић Милован, Симовић Радисав, Смиљанић Десимир, Сократи Ферини, Сретеновић Момчило, Стаменић Јеврем, Стаменић Милован, Станић Михајло, Станкић Бранислав, Станкић Милутин, Сташић Благоје, Стевановић Милан, Стевановић Миломир, Стевовић Миливоје, Стојановић Петар, Стојановић Радомир, Стојковић Живорад, Стризовић Милорад, Стризовић Миодраг.

Тадић Милан, Танасковић Миленко, Тимотић Душан, Тодоровић Андрија, Тодоровић Димитрије, Тодоровић Михајло, Тодоровић Ратко, Топаловић Михаило, Топаловић Радисав, Трифуновић Душан, Трифуновић Недељко, Тримо Николао, Трнавац Милојко, Тутуновић Жика.

Ћилерџић Миломир.

Урошевић Јарослав.

Фемић Јосиф, Филиповић Милан, Филиповић Милутин, Филиповић Петар. Хацић Драгољуб.

Царевић Бошко, Цветковић Игњат, Церовац Милош.

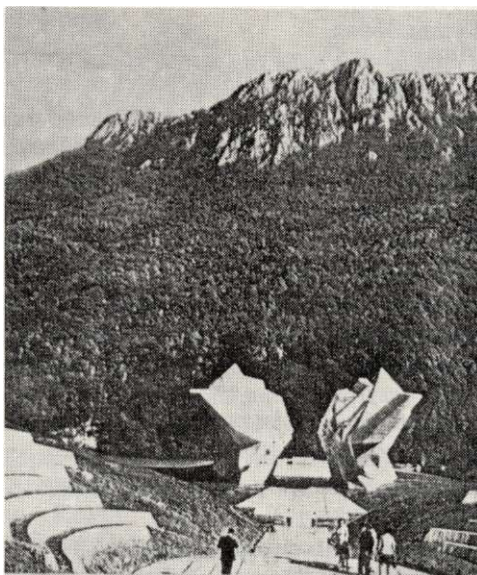
Чавић Никола, Чалуковић Слободан, Челиковић Мухамед.

Џеховић Алија.

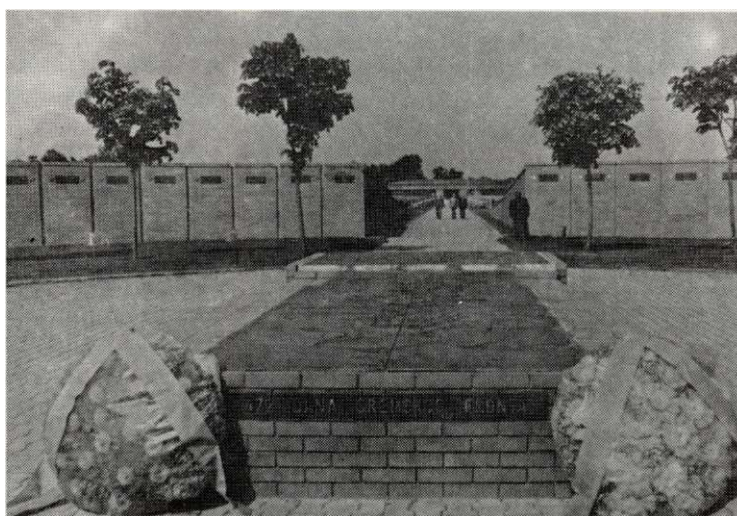
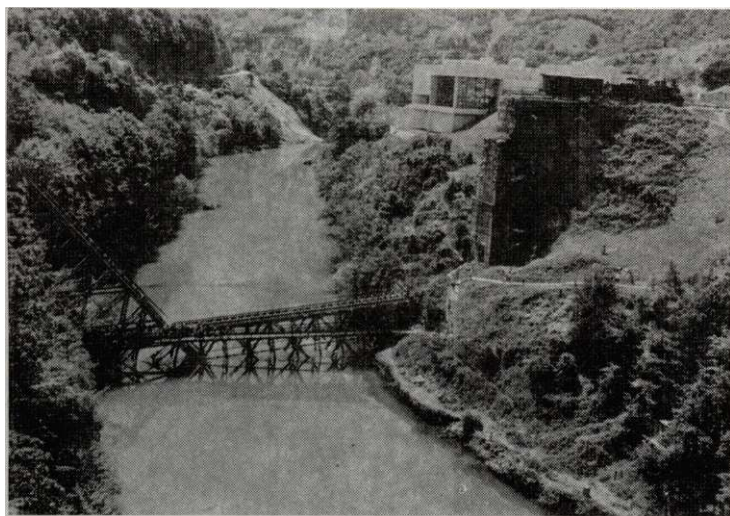
Шегрт Никица, Шегрт Никола, Шубић Лариса, Шуковић Бранислав, Шундерић Милета, Шћепановић Радомир.

*

Извори — Виктор Кучан: *»Погинули у бици на Сутјесци«* — Војноисторијски гласник, бр. 1. 1975. Љубодраг Ђурић: *»Погинули у источној Босни«* — »Ратни дневник«. Љубодраг Ђурић, Зора Божићевић-Никеџић: *»Погинули на сектору: Пљевља, Златибор, Прибој, Сјеница, Пријепоље«* (необјављен рукопис). Љубодраг Ђурић: *»Погинули у продору у Србију до маја 1944«*. Драгољуб Тмушћ: *»Погинули на сремском фронту«* — »Сремски фронт«.

обележја: Сутјеска, Неретва, Срем

Зихвалпост *дародавцима* — *усташиовама, организацијама, предузѣцима*

Београд: Одбор за прославу 50-годишњице устанка народа Србије, Управа за морално васпитање ССНО, Војни музеј, Фото-центар ЈНА, »Интерекспорт«, Електропривреда Србије, Народна банка Србије, Скупштина града Београда, Југобанка, Републички завод за статистику Србије, Југохемија, Генекс-експорт, Генекс Макдонал, Београдски сајам, Југопетрол. **Смедсревска Палаика**: Холдинг ГОША.

Косовска Митровица: РМНК ТРЕПЧА.

Ужице: Ваљаоница бакра и алуминијума »Слободан Пенезић Крџун«, Ваљаоница алуминијума, Осигуравајући завод »Дунав«, филијала Београдске банке, Електродистрибуција.

Горки Милаиовац: ПИК ТАКОВО, Типопластика, ИС Скупштине општине, Фабрика боја и лакова.

Пожега: Скупштина општине, ДИГК за производњу опеке, полиуретана »Радник«.

Рача: Фонд за културу.

Баточица: Скупштина општине.

Тооола: Општински одбор СУБНОР-а.

Ратни фоторепортери:

Булатовић Рацо, Дејовић Алекса, Ђурашиновић Војин Костја, Кувелић Драган, Марковић Драгослав, Миловановић Миодраг Луне, Томић Божидар, Стаматовић Јован.

Поклопи, позајмљивање и препознавише фотографија

Штаб ~~Београда~~

Аларгип - Стамболић Јудита, Глишић Теодосије, Максимовић Александра Леа, Милосављевић Љубинка, Ристић Славко, Стоиловић Зага.

Први батаљон:

Ђурић Предраг, Живковић Олга, Јокановић Миленко Микота, Калушевић Љубинко, Кизић Миленко, Луковић Властимир Баглов, Милосављевић Даница, Митровић Драгослав Уча, Неоричић Милијан, Новаковић Првослав, Стаматовић Јован, Ђулибрк Стана, Чулић - Перовић Рада.

Други батаљон:

Богићевић — Никезић Зора, Бојић Милан, Брочић Раденко, Жижовић Љубисав, Илић Новица Бајо, Јевтовић Добривоје Пекар, Крупеж Предраг Шиштек, Лабан Братислав, Лукић Милисав Миса, Мартић Раденко, Павловић Милорад Миле, Пантелић Милојица, Поњавић Милорад, Тодорић Смиља, Швабић Михаило.

Трећи батаљон:

Вујић Добривоје, Гавриловић Вучић, Даутовић Божо, Десница Никола, Достанић Никола, Јаковљевић Дракче, Китановић Марко, Крагуљац Зорица, Марковић Милета, Младеновић Танасије Таса, Мршић Мирослав, Недельковић Ђуро, Станковић Миливоје, Стефановић Јован, Стојковић Предраг Баца, Хајдуковић Никола, Хацић Наталија, Црногорац Лука.

Четврти батаљон:

Аврамовић Миодраг Жико, Антонијевић Миливоје, Барањин Александар, Благојевић Миланка Мики, Видаковић Бошко, Видић Добривоје, Јовановић Жарко, Клипа Славко, Ковачевић Момчило, Ковачевић Остоја, Којадиновић Олга, Крајиновић Мићо, Кустурић Мара, Лаковић Станка, Мишчевић Драгољуб, Пенезић Сретен, Пишчевић Станислав Грцо, Радовановић Јован, Савић Живко, Чечарић Радомир.

Пети батаљон:

Булатовић Рацо, Вучинић Милка, Дракуло-

вић Љубомир, Радојевић Љубомир.

Пратећа чета:

Бујак Ђорђе, Ђурђић Душко, Карић Душан, Медић Бранко.

Сапунет:

Божовић Саша, Ђурђић Анђелка, Кремић Вера, Кушец Вера, Томанић Кринка.

Породице погинулих и умрлих бораца:

Арсешјевића Милана Веце, Васовића Драгољуба Аце, Веселиновића Љубише, Гутман Вите, Ђурића Драгог, Ђурића Љубодрага, Ђокић Олге, Јоксовића Бранислава, Кувелића Драгана, Лазаревића Светолика Лазе, Марковића Драгослава, Мутаповића Драгослава, Поповића Мирка, Радовановића Миливоја Фарбина, Станковића Велисава, Танасковића Рајка, Царевића Душана, Чизмића Александра.

Касарна пролетерских бригада Ниш

Општински одбор СУБНОР-а, Ужице.

Извори

Архив Војноисторијског института — Фонд Народноослободилачке војске Југославије, Фонд *СК* — *КПЈ*.

Броз Јосип Тито: Сабрана дјела, књ. 11, 15, Београд, 1982.

Војноисторијски гласник, бр. 1, 2. Београд, 1975.

Зборник докумената и података о НОР-у југословенских народа, том II књ. 9.

Билтен Врховног штаба НОВЈ 1941—1945, Београд, 1949.

Нешовић Слободан: Стварим нове Југославије, Београд, 1981.

Литература

Војно историјске студије

Вишић Петар: Битка за Србију, Београд, 1984.

Брајовић В. Петар-Ђура: Југославија у 2. светском рату, Београд, 1977.

Глишић Венцеслав: Ужичка република, Београд, 1986.

Ђуковић Исидор: Прва шумадијска бригада, Београд, 1978.

Главни извори и литература

Енциклопедија Југославије, том 4, 1960, том 6, 1990.

Живановић Бошко и други: Поморавље у народноослободилачкој борби, Светозарево, 1961.

Љубичић Никола: Ужички одред, Београд, 1979.

Ослободилачки рат народа Југославије, књ. 2. Београд, 1958. и 1964.

Пантелић Милојица и други: Чачански одред, Чачак, 1982.

Сутјеска 1943—1973, Београд, 1973.

Тмушић Драгољуб: Сремски фронт, Нови Сад, 1987.

Томашевић Јозо: Четници у другом светском рату, Загреб, 1979.

Урошевић Средоје: Друга пролетерска бригада — Ратовање и ратници, Београд 1988.

Цолић Младенко: Преглед операција на југословенском ратишту 1941—1945, Београд, 1988.

Шкоро Гојко: Ужичани у концентрационом логору на Бањици, Титово Ужице, 1983.

Сећива — Мемоари — Дневници

Друга пролетерска — Зборник сећања, I—III, Београд, 1965.

Дедијер Владимир: Дневник, II, Београд, 1946.

Дикин Ф. В. Д.: Војовна планина, Београд, 1973.

Ђурић Љубодраг: Ратни дневник, Београд, 1966; Сећања на људе и догађаје, Београд, 1989.

Живановић Десимир: Записи из Лепенице, Нови Сад, 1967.

Лукић Милисав Миса: Гребини — Ратни дневник 1942—1944, Београд, 1972.

Миловановић Миодраг Луне: Дневник, Титово Ужице, 1979.

Цветковић Вита: Извештај пише ко преживи, II—II, Београд, 1962.

Черчил Винстон: Други светски рат, том V, II издање, Лондон 1964.

Друга пролетерска бригада

Илустрована   монографија

Издавач

Одбор Секције борада
Друге пролетерске бригаде
Београд

За издавача

Јован Стаматовић

Картограф

Миодраг Ковачевић

Коректори

Радоје Анђелић
Даница Драгојевић
Зорица Петровић

Припрема, штампа, повез

»СЛОВО« д. д.
Краљево

За штампарију

Стојадин Ђогатовић

*

Штампано
2.000 примерака,
фебруар 1992. године.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

940.53(497.1)

АВРАМОВИЋ, Миодраг

Друга пролетерска бригада: илустрована
монографија: [42 - '92] / [аутор Миодраг Жико
Аврамовић]. - Београд: Одбор секције бораца
Друге пролетерске бригаде, 1992 (Краљево:
Слово). - 280 стр.: илустр.; 31 ст

Податак о аутору преузет из колофона. - Тираж
2000. - Библиографија: стр. 279.

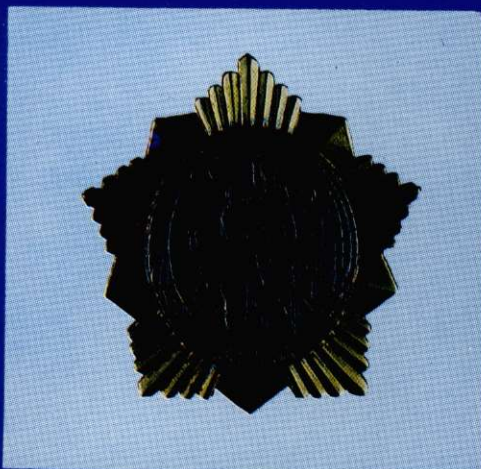
1. Гл. ств. насл.
940.548.1/.2(497.1)

а) Југославија. Народноослободилачка војска.
Друга пролетерска бригада - У успоменама
4145676

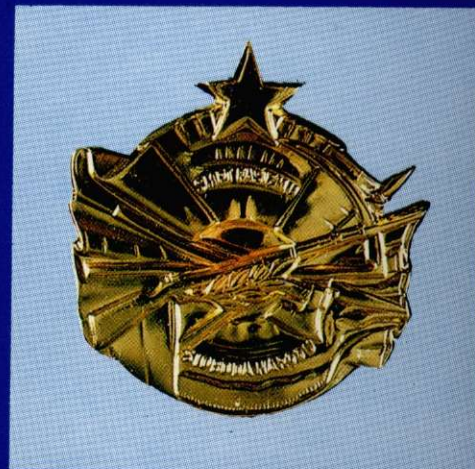
ОДЛИКОВАЊА
ДРУГЕ ПРОЛЕТЕРСКЕ
БРИГАДЕ

Орден народног хероја

Орден народног ослобођења

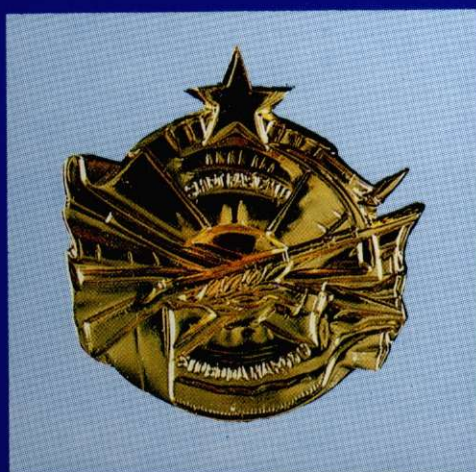
Орден за храброст

KE

Ратна застави Друге пролетерске бригаде

Орден за храброст

Орден партизанске звезде
са златним вешцем

Орден братства и јединства
са златним вешцем

Љубичић В. Радоје (1920—1972)
Матијевић Р. Тихомир (1921—1943)
Матић В. Нада (1924—1944)
Матић В. Миломир (1918—1943)

НАРОДНИ ХЕРОЈИ

Бабовић Спасенија Цана (1907—1977)
Бојовић Б. Радош (1919—1943)
Бонцулић Милорад (1917—1943)
Буха Р. Бошко (1926—1943)
Букајловић Љ. Михаило Црни (1919—1989)
Грачанин Б. Петар (1923)
Грковић В. Радован (1913—1974)
Дејовић М. Алекса (1920—1943)
Дражовић Ј. Драгомир (1882—1943)
Дугалић Душан (1910—1942)
Ђорђевић М. Драгослав Гоша (1919—1949)
Ђуракић Т. Ратомир (1921—1943)
Ђурашиновић Ј. Војин Костја (1919—1982)
Зевник М. Винко (1914—1943)
Зрилић В. Ђурађ (1917—1944)
Ивановић И. Милун (1910—1943)
Ивановић Н. Петар Перица (1925—1945)
Јањићјевић М. Радисав Бомба (1917—1943)
Јевтић М. Предраг Шкепа (1914—1943)
Јечменић А. Душан Јечменица (1911—1943)
Јовановић Љ. Саво Сирогојно (1926—1944)
Ковачевић Ч. Радослав (1917—1942)
Кушић Р. Милинко (1912—1943)
Лековић Петар (1893—1942)
Луковић В. Милутин (1919—1975)
Љубичић С. Никола (1916)
Љубичић В. Радоје (1920—1972)
Матијевић Р. Тихомир (1921—1943)
Матић В. Нада (1924—1944)
Матовић В. Милосав (1918—1942)
Милановић М. Марко (1919—1944)
Миловановић В. Миодраг Луне (1921—1944)
Милосављевић М. Даница (1925)
Миљковић М. Рада (1917—1942)
Мутаповић В. Драгослав (1912—1991)
Обрадовић Ј. Бранислав Џамбо (1919—1942)
Пенезић С. Слободан Крцун (1918—1964)
Поповић Р. Јеврем (1914)
Радовановић Владимир (1903—1943)
Радосављевић Радисла Шоша (1918—1942)
Ранковић М. Анђа (1909—1942)
Софијанић Ђ. Ратко (1915—1968)
Томић М. Божићар (1917—1944)
Ујевић А. Мате (1920)
Умјеновић С. Милорад Мићо (1922—1943)
Урошевић М. Средоје (1917)
Чукић В. Богљуб (1913—1943)
Шишковић И. Радмила (1923—1943)